TUHATJALKAISET

Chilopoda

Tuhatjalkaisiin luetaan kuuluvaksi neljä luokkaa: harvajalkaiset (Pauropoda), juoksujalkaiset (Chilopoda), kaksoisjalkaiset (Diplopoda) sekä sokkojuoksiaiset (Symphyla). Terraarioeläimenä näistä suosittuja ovat kaksoisjalkaiset, joita ehkä hieman hämäävästikin yleisesti kutsutaan tuhatjalkaisiksi. Kaksoisjalkaisten luokka on laaja, eri lajeja on tunnistettu yli 11 000, mutta lajeja saattaa olla kymmeniä tuhansia enemmänkin.

Kaksoisjalkaisten luokka on laaja, eri lajeja on tunnistettu yli 11 000, mutta lajeja saattaa olla kymmeniä tuhansia enemmänkin.

Kaksoisjalkaisia, joita yleisesti kutsutaan tuhatjalkaisiksi, yhdistää ulkonäön lisäksi hyvin pitkälle myös elintavat ja ravintovaatimukset.

Vartalo lajeilla on pitkä ja jaokkeellinen. Jokaisesta jaokkeesta lähtee yksi tai kaksi jalkaparia. Nimestään huolimatta aivan tuhatta jalkaa ei näillä pikkuotuksilla ole, sillä tyypillisesti jalkoja on 36 - 400 kpl. Eniten jalkoja on harvinaisella *Illacme plenipes*- lajilla, jolla on jalkoja 750 kpl.

Ophistreptus guineensis -lajin tuhatjalkaisia herkuttelemassa kesäkurpitsalla

Tuhatjalkaiset elävät vaatimatonta elämäänsä aluskasvillisuuden ja karikkeen seassa piipertäen. Osa lajeista osaa kiipeillä, osa nauttii kaivautumisesta, mutta yleisimmin tuhatjalkaisia löytää maatuvien lehtien, sammaleiden ja lahojen puiden alta piilottelemasta.

Tuhatjalkaisia on monen kokoisia. Suurin lajeista on Suomessakin suosittu terraariolaji jättiläistuhatjalkainen, *Archispirostretus gigas*, jolle pituutta voi kertyä jopa liki 30 cm.

Monet tuhatjalkaislajit ovat näinkin pieneksi eläimeksi yllättävän pitkäikäisiä, jotkin lajit saattavat saavuttaa yli kymmenen vuoden iän.

Luonteeltaan tuhatjalkaiset ovat yleisesti ottaen rauhallisia. Säikähtäessään tuhatjalkainen käpertyy nopeasti tiukalle kerälle ja se voi puolustautuakseen erittää voimakkaan hajuista, lievästi myrkyllistä nestettä, joka voi värjätä ihoa ja aiheuttaa vakaviakin oireita limakalvoilla tai silmissä. Kädet tulee pestä sekä ennen että jälkeen käsittelyn, ja herkkäihoisen kannattaakin välttää käsittelyä kokonaan. Kädelle otettaessa eläin tavallisesti käpertyy ensin kerälle, mutta lähtee pian hitaasti liikkeelle tuntosarvet heiluen. Periaatteessa käsittely on turhaa, eläin itse ei kaipaa hellyyden –ja huomionosoituksia, vaan viihtyy parhaiten sille suunnitellussa terraariossa puuhaten omia tuhatjalkaisen juttujaan.

TERRAARION VALINTA

Tuhatjalkaisia voi pitää joko yksin tai useamman yksilön ryhmässä. Terraario muutamalle noin kymmensenttiselle yksilölle tulee olla noin 40 x 30 x 40 cm, kookkaimmille lajeille kuten jättiläistuhatjalkaiselle esimerkiksi 70 x 40 x 45 cm. Koska lajien koko ja tilantarve vaihtelee erittäin paljon, varmista terraarion riittävä koko jo ostotilanteessa Faunattaren henkilökunnalta. Muista tarkistaa, että terraario on ehdottoman pakovarma.

Koska tuhatjalkaiset tarvitsevat suhteellisen korkean ilmankosteuden, n. 60-85% lajista riippuen, huolehdi, että terraariossa on riittävä ilmanvaihto. Mikäli terraarion ilma ei kierrä kunnolla, sinne ilmestyy helposti hometta.

TERRAARION SISUTUS

Pohjamateriaalin perustaksi sopii esimerkiksi lannoittamaton turve tai turve-hiekka-sekoitus. Tuhatjalkaiset käyttävät pohjamateriaalia myös ravinnokseen, joten pohjaan tulee lisätä lahoavia lehtiä, lahoavaa puuta, sekä kalkkia, esimerkiksi murskattua seepian-suomua. Kalkkia eläimet kaipaavat kitiinikuorensa muodostamiseen. Myös sammal on ”tuhisten” mieleen, se myös sitoo pohjan kosteutta ja jotkin lajit tykkäävät mutustella sitä.

Pohjamateriaalia laitetaan paksu kerros, vähintään 10-15cm, suuremmille lajeille enemmän, sillä eläimet kaivautuvat mielellään. Pohjamateriaali pidetään kosteana, mutta ei

märkänä. Pohjamateriaalia tulee olla niin, että eläimet pääsevät kaivautumaan kokonaan, sillä esimerkiksi nahanvaihto tapahtuu kaivautuneena maan alle.

Terraarioon voi istuttaa myrkyttömiä huonekasveja, esim. kultaköynnöstä, mutta muovikasvejakin voi käyttää. Piilopaikkoja on hyvä järjestää kaarnan paloilla, ruukuilla, sammaleella, jäkälällä, lehdillä, oksilla, lahoilla puun paloilla tai vastaavilla somisteilla, joita eläimet mielellään myös syövät.

OLOSUHTEET

Tuhatjalkaisia elää monenlaisilla erilaisilla alueilla, joten yhtä oikeanlaista ohjetta niiden pitämiseen ei ole.

Sopiva lämpötila on tyypillisesti 20-25°C, eroja eri lajeissa on jonkin verran. Liian kuumassa tuhatjalkaiset kuolevat nopeasti. Tuhatjalkaiset eivät yleensä tarvitse lämmitystä, mutta mikäli tarve ilmenee, on se helpoin hoitaa matalatehoisella, lampulla. Valon vuoksi tuhatjalkaiset eivät lamppua tarvitse, vaan viihtyvät luonnonvalossakin. Lämpömatto terraarion alla ei ole tuhatjalkaisille suositeltava ratkaisu, sillä on epäloogista, että maan alla on kuumempaa, kuin maan päällä. Tuhatjalkaiset kaivautuvat, mikäli lämpötila käy liian kuumaksi joutuen täten vain lähemmäs kuumaa lämpömattoa. Mikäli siis käytät lämpömattoa, sijoita se terraarion seinää vasten. Vettä pidetään tarjolla matalassa kupissa, lisäksi terraariota sumutellaan päivittäin, sillä eläimet juovat mieluiten pisaroista. Terraarion ilmankosteuden tulisi tyypillisesti pysytellä 75%:n tienoilla, mutta tässäkin on eroja eri lajien kesken. Tarkkaile, ettei pohjamateriaali ja/tai somisteet homehdu.

RAVINTO

Tuhatjalkaiset ovat pääosin kasvissyöjiä, maatuva, eloperäinen jäte muodostaakin luonnossa tuhatjalkaisten ravinnosta ison osan. Lisäksi niille maistuvat erilaiset kasvikset, vihannekset, hedelmät ja marjat; salaatit, kurkku, kesäkurpitsa, yrtit, melonit, omena, banaani, viinirypäle, päärynä, mansikka jne. Useille lajeille kasvikset kelpaavat parhaiten, kun ne ovat mukavasti ylikypsiä, ihmisen makuun kenties jo liiankin. Kesäaikaan tuhatjalkaisille kannattaa kerätä voikukkia ja muita tuoreita myrkyttömiä kasveja. Silloin tällöin on hyvä tarjota myös eläinproteiinia esim. kalanruoan muodossa.

Pidä ruokavalio kaiken kaikkiaan monipuolisena tarjoamalla vaihtelevasti eri ruokia ja huolehdi, että pohjamateriaali pysyy ravinteikkaana jatkuvasti. Sopivan pohjamateriaalin sekoittamisesta on Faunatar-myymälöistä saatavilla erillinen ohje.

Jotta eläin saa varmemmin kaiken tarvitsemansa, ruoka voi silloin tällöin tomuttaa vitamiini-kalkkijauheella, jota saat lemmikkieläinliikkeestä.

LAJIT

Kuten mainittua, lajeja on valtavasti. Nettisivuillamme www.faunatar.fi on esitelty muutamia lajeja. Henkilökunta myymälöissämme auttaa mielellään kertomalla lisää eri lajien hoidosta, saatavuudesta ja hinnoista. Lisäksi kannattaa tutkia nettisivuja ja etsiä mahdollisimman paljon tietoa juuri siitä lajista, jonka on suunnitellut hankkivansa.

Tuhatjalkaiset ovat verrattain helppohoitoisia, mutta liikaa ei niidenkään hoidosta voi tietää.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toisin kuin nisäkkäät eivät selkärangattomat odota hoitajaltaan yhteisiä seurusteluhetkiä. Liiallinen käsittely ja eläimen häiritseminen saattaa pahimmassa tapauksessa aiheuttaa niille stressiä, josta saattaa seurata ruokahaluttomuutta ja muita ongelmia.

Mikäli tuhatjalkaisesi vaikuttaa sairaalta, käyttäytyy oudosti tai vaikuttaa muuten sairaalle ota yhteyttä eläimen myyjään ja/tai selkärangattomiin perehtyneeseen eläinlääkäriin.

Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.